

ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΛΕΞΗ ΑΡ. 1

Βασικές πρόνοιες του Κεφ. 2.

Ο περί Δικηγόρων Νόμος όπως είδαμε είχαμε θεσπισθεί επί Αγγλοκρατίας και τροποποιήθηκε πάμπολλες φορές μέχρι σήμερα. Ο στόχος του νόμου είναι να ρυθμίσει νομοθετικά το επάγγελμα του Δικηγόρου και θέματα που αφορούν τις Συντάξεις των Δικηγόρων.

Στο Νόμο γίνεται πρόνοια για την εισδοχή και εγγραφή των δικηγόρων η οποία βασικά ελέγχεται από Νομικό Συμβούλιο στο οποίο μετέχουν ο Γενικός Εισαγγελέας αλλά και έμπειροι Δικηγόροι οι οποίοι είναι εκλεγμένοι από το Σώμα των Δικηγόρων.

Συμμετέχουν επίσης σε αυτό τρεις δικηγόροι οι οποίοι επιλέγονται από το Συμβούλιο του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Το Νομικό Συμβούλιο είναι υπεύθυνο για εγγραφή στο μητρώο Ασκουμένων Δικηγόρων ως επίσης και για την εγγραφή των δικηγόρων μετά τη γραπτή εξέταση στην οποία υποβάλλονται αλλά και τη συμπλήρωση της απαραίτητης επαγγελματικής άσκησης.

Με τροποποίηση η οποία έγινε με την προοπτική ένταξης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία τροποποίηση έγινε το 2002 γίνεται ειδική ρύθμιση για παροχή υπηρεσιών από δικηγόρους υπηκοότητας κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και για την μόνιμη άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος από αυτούς στην Κύπρο.

Ένα μέρος του Νόμου αφορά θέματα πειθαρχικής ευθύνης του δικηγόρου και τη σύσταση και λειτουργία του Πειθαρχικού Συμβουλίου αλλά και τη διαδικασία για την εκδίκαση πειθαρχικών αδικημάτων.

Γίνεται επίσης πρόνοια στο Νόμο για τους Τοπικούς Δικηγορικούς Συλλόγους, Επιτροπές αλλά και Παγκύπριο Δικηγορικό Σύλλογο.

Οι εκλογές προκηρύσσονται κάθε τρία χρόνια το αργότερο μέχρι την 31^η ημέρα Ιανουαρίου.

Τέλος ο Νόμος ρυθμίζει θέματα που αφορούν τις συντάξεις και τα χορηγήματα σε δικηγόρους.

Συνταγματικές Ρυθμίσεις

Ο ρόλος του Δικηγόρου λαμβάνεται υπόψη σε διάφορες συνταγματικές ρυθμίσεις .

Σύμφωνα με το Άρθρο 30.3. του Συντάγματος έκαστος έχει το δικαίωμα :

«(δ) Να έχει συνήγορο της ίδιας αυτού εκλογής και να έχει δωρεάν νομική αρωγή οσάκις το συμφέρον της δικαιοσύνης απαιτεί τούτο και όπως ο νόμος ορίζει»

Περαιτέρω σύμφωνα με το Άρθρο 11.4 «*πας συλλαμβανόμενος πληροφορείται κατά την στιγμή της συλλήψεως αυτού εις καταληπτή υπ αυτού γλώσσα τους λόγους της συλλήψεως αυτού και δικαιούται να τύχει των υπηρεσιών συνηγόρου της εκλογής αυτού*».

Περαιτέρω τα δικαιώματα τα οποία κατοχυρώνει το Άρθρο 25 του Συντάγματος αφορούν και τους δικηγόρους. Σύμφωνα με το Άρθρο 25.1 «*έκαστος έχει το δικαίωμα να ασκεί οιονδήποτε επάγγελμα υπό τους περιορισμούς του Άρθρου 25.2*». Σύμφωνα με το Άρθρο 25.2 «*η άσκησης του δικαιώματος αυτού μπορεί να υπαχθεί εις τους υπό του Νόμου τιθέμενους όρους περιορισμού ή διατυπώσεις αναφερομένους αποκλειστικώς εις τα συνήθως απαιτούμενα δια την άσκηση οιουδήποτε επαγγέλματος προσόντα*».

Στην βάση αυτής της επιφύλαξης του Άρθρου 25.2 κρίνεται και ο Περί Δικηγόρων Νόμος Κεφάλαιο 2 , ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο θέσπισης του Συντάγματος το 1960 και ασφαλώς διατηρείται σε ισχύ με βάση τις πρόνοιες του Άρθρου 29 του Περί Δικαστηρίων Νόμου 14/60. Σχετικές επίσης είναι και οι πρόνοιες του Άρθρου 188 του Συντάγματος ο οποίος διατηρεί σε ισχύ όλους τους ισχύοντες Νόμους κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του Συντάγματος.

Αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου

Το Ανώτατο Δικαστήριο είχε την ευκαιρία σε διάφορες υποθέσεις με αποφάσεις του να αγγίξει διάφορες πτυχές του ρόλου των Δικηγόρων. Ορισμένα παραδείγματα από την νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου που αφορούν θέματα εκτός του Πειθαρχικού Ελέγχου των Δικηγόρων είναι χρήσιμα στο στάδιο αυτό.

1. Στην υπόθεση ***Papadopoulou v Polykarpou (1968) 1 CLR 352*** , το Ανώτατο Δικαστήριο τόνισε την σημασία της υποχρέωσης του Δικηγόρου να τηρεί επαρκή πρακτικά για να δώσει στον πελάτη του την ουσία της πρωτόδικης απόφασης όπου χρειάζεται και για να δύναται ανάλογα με την περίπτωση να προχωρήσει με Έφεση.

2. Η πρακτική που ακολουθείται , δικηγόρος διαδίκου να ορκίζεται ενόρκως δηλώσεις για στήριξη διαφόρων αιτήσεων πρέπει να αποφεύγεται και είναι ανεπιθύμητη και περιορίζεται μόνο στις περιπτώσεις όπου είναι άκρως απαραίτητη (indispensable) Βλέπε **Ahapita v Roc- Chik Ltd (1968) 1 CLR , σελίς 1**. Βλέπε επίσης **Ioannides v Sparsi (1979) 2 JSC 486**. Στην υπόθεση **Άντη Θεμιστοκλέους 2/99 , 18/01/1999** αποφασίστηκε ότι Ένορκη Δήλωση από Δικηγόρο ο οποίος εμφανίζεται ως Δικηγόρος σε διαδικασία είναι ανεπιτρεπτή έστω και αν ο Δικηγόρος αγορεύει μόνο και δεν δίδει μαρτυρία. Εις δε την υπόθεση **Hull Blyth Araouzos Ltd, Αίτηση 194/2004, 16/12/2004** αποφασίστηκε ότι Ένορκη Δήλωση από Δικηγόρο συνεργάτη ή υπάλληλο Δικηγορικού Γραφείου δημιουργεί κώλυμα του Δικηγόρου να εμφανίζεται στην υπόθεση. Περαιτέρω το κώλυμα αυτό επεκτείνεται και καλύπτει οποιονδήποτε Δικηγόρο που συνεργάζεται με το συγκεκριμένο δικηγορικό γραφείο. Σε αντίθεση όμως στην υπόθεση **Μιχαήλ v Σκορδή Π.Ε 11290 , 16/7/2003** αποφασίστηκε ότι Ένορκη Δήλωση Δικηγόρου είναι επιτρεπτή , όπου Δικηγόρος έχει άμεση γνώση των γεγονότων ένεκα της εμπλοκής του κατά την ενάσκηση των καθηκόντων του αλλά τον χειρισμό της υπόθεσης πρέπει να αναλάβει άλλος δικηγόρος. Στην υπόθεση **Zeeland Navigation Co. Ltd v Worms Αγωγή Ναυτοδικείου 37/95 , 1/9/97** αποφασίστηκε ότι όπου ο Δικηγόρος είναι μάρτυρας, θεωρείται τόσο καλός μάρτυρας όσο οποιοσδήποτε άλλος νοουμένου ότι η μαρτυρία που θα δώσει είναι μαρτυρία αποδεκτή από τα Δικαστήρια δυνάμει των κανόνων απόδειξης και δεν συμπεριλαμβάνει νομική κρίση.
3. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Δικηγόρος μπορεί να καταδικαστεί να πληρώσει τα έξοδα προσωπικά αντί του πελάτη του. Προϋπόθεση για την έκδοση τέτοιου διατάγματος είναι ασφαλώς να δοθεί η ευκαιρία στον συνήγορο να απαντήσει . Βλέπε απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου **A. E. Pantelides , Advocate v. Pafiti a.o. (1967) 1 CLR 281.**
4. Είναι ανεπιθύμητο για τον Δικηγόρο ο οποίος εμφανίζεται για υπόθεση να μαρτυρά σαν μάρτυρας στην υπόθεση. Σε τέτοιες περιπτώσεις ο δικηγόρος οφείλει εάν θέλει να μαρτυρήσει να μην αναλάβει την υπόθεση σαν δικηγόρος ή εάν η αναγκαιότητα προκύπτει στην πορεία να παραιτηθεί από Δικηγόρος του διαδίκου. Βλέπε **Erotocritou v Soutsos (1965) 1 CLR 162**. Βλέπε επίσης **Ousmianis v Nicolaou (1981) 2 JSC 314 (District Court)** και **In Re Efthimiou 1987 1 CLR 329**.
5. Στην υπόθεση **Μαυρίδης v Αβρααμίδης (1981) 1 JSC 93 (District Court)** αποφασίστηκε ότι ο Δικηγόρος δεσμεύει τον πελάτη του στην δήλωση εκ συμφώνου απόφασης. Βλέπε **Μιχαηλίδης εναντίον Μαυροπουλου Π.Ε 159/9 24/7/2002** ως επίσης **Σοφοκλέους v Ταβελούδη , Π.Ε 10932, 28/01/2002** . Τεκμαίρεται ότι έχει εξασφαλίσει την συγκατάθεση του πελάτη του και αν ο διάδικος απουσιάζει κατά την ώρα δήλωσης της εκ συμφώνου αποφάσεως τούτο δεν αναιρεί την εκ συμφώνου απόφαση. Βλέπε επίσης την υπόθεση **In Re Charalambous (1985) 1 CLR 746**.

6. Η επικοινωνία μεταξύ δικηγόρου και πελάτη είναι προνομιούχος και συνεπώς απόρρητη και δεν είναι δυνατόν να παραβιάζεται. Βλέπε **Evangelou and another v. Ambizas and another (1982) 1 CLR 41.**

7. Στην υπόθεση **Δημητριάδης εναντίον Κυπριακής Τράπεζας Αναπτύξεως Λτδ Π.Ε 10387 , 30/04/99** , το Ανώτατο Δικαστήριο απεφάσισε ότι Δικηγόροι δεν έχουν επιλογή στον ορισμό της ημερομηνίας ακρόασης υπόθεσης από το Ανώτατο Δικαστήριο. Δεν μπορούν να ρυθμίζουν την διαδικασία του Δικαστηρίου ανάλογα με το δικό τους πρόγραμμα εργασίας. Ανεξάρτητα όμως της πρακτικής , τα Δικαστήρια επιδεικνύουν αρκετή κατανόηση σε πρακτικές δυσκολίες δικηγόρων συνήθως λόγω ορισμού άλλων υποθέσεων κατά τον ορισμό υπόθεσης για Ακρόαση. Όμως στην υπόθεση **Στυλιανού ν Σκύρα Λίμα Λτδ Π.Ε 10782 , 29/9/2003** το Δικαστήριο απεφάσισε ότι υποχρέωση του Δικηγόρου να εμφανιστεί ενώπιον άλλου Δικαστηρίου δεν αποτελεί λόγο για αναβολή.

8. Πιο πρόσφατα το Ανώτατο Δικαστήριο στην **Αίτηση αρ. 64/2007** επελήφθη σε αίτηση certiorari, αιτήματος εναντίον απόφασης της Επιτροπής Καθορισμού Δικηγορικής Αμοιβής του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου. Οι Αιτητές ζήτησαν την έκδοση εντάλματος certiorari για μεταφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο για το σκοπό ακύρωσης της απόφασης της επιτροπής καθορισμού δικηγορικής αμοιβής του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου ημερ. 12/7/2006 με την οποία καθορίστηκε η εξωδικαστηριακή αμοιβή εναντίον των Αιτητών. Τέθηκε θέμα κατά πόσον είχε αρμοδιότητα το Ανώτατο Δικαστήριο να εξετάσει αυτού του είδους τις αποφάσεις. Το Δικαστήριο απεφάσισε ότι η Αίτηση ήταν πρόωρη , διότι σύμφωνα με τους Κανονισμούς , το Παγκύπριο Δικηγορικό Συμβούλιο πιστοποιεί την αμοιβή όταν του ζητηθεί. Οι αποφάσεις της Επιτροπής η οποία ιδρύεται για διευκόλυνση της πιστοποίησης εξομοιώνονται με βάση τον Κανονισμό 16 Α , με διαιτητικές αποφάσεις στις οποίες μπορούν εγγραφούν στο Επαρχιακό Δικαστήριο και να αναγνωριστούν σαν δικαστικές αποφάσεις. Συνεπώς κάτω από τις περιστάσεις η απόφαση της Επιτροπής δεν ήταν οριστική αλλά η τελική πράξη θα ήταν η εγγραφή της απόφασης με την πιο πάνω διαδικασία και συνεπώς η αίτηση για certiorari απερρίφθη.

Ο ρόλος του Δικηγόρου

Στο ιστορικό πλαίσιο

Ο Πρώην Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας Κρίτυνας Τορναρίτης στην μελέτη του **Η Δικηγορική Δεοντολογία εν Κύπρω , 1977** , προβαίνει σε μια σύντομη ιστορική ανασκόπηση για το Δικηγορικό επάγγελμα. Το Δικηγορικό Επάγγελμα όπως πολύ σωστά αναφέρει τουλάχιστον στην θεωρία δεν αποτελεί βιοποριστικό επιτήδευμα αλλά δημόσιο λειτούργημα. Εξάλλου όπως θα δούμε περαιτέρω ο Δικηγόρος έπαψε να χαρακτηρίζεται σαν λειτουργός του Δικαστηρίου αλλά σαν λειτουργός της δικαιοσύνης. Το επάγγελμα σύμφωνα με τον Κ. Τορναρίτη διεμορφώθη δια μέσου των αιώνων για να

ανταποκριθεί εις την ανάγκη της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών του ατόμου, ακόμη και κατ' αυτού του κράτους και της ενώπιον του Δικαστηρίου υπερασπίσεως των συμφερόντων του Νόμου. Παραπέμπει δε στις αρχαίες αθήναις όπου αρωγοί των δικαζομένων προσήρχοντο οι ρήτορες οι οποίοι βοηθούσαν δια της ρητορικής δεινότητος αυτών περισσότερο παρά των νομικών των γνώσεων τους δικαζομένους. Παράλληλα στην Αρχαία Ρώμη διαμορφώθηκε ο θεσμός των *Advocati* οι οποίοι ασκούσαν το επάγγελμα του συνηγόρου. Κατά τον μεσαιώνα σύμφωνα με τον Κρίτωνα Τορναρίτη δεν υπάρχουν θετικές πληροφορίες για την ύπαρξη και λειτουργία ιδιαίτερης τάξης δικηγόρων. Όμως όπως αναφέρει στην Αγγλία εγεννήθηκε ο θεσμός των *Attorneys* δηλαδή αντιπροσώπων των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου. Αναφέρει για τη περαιτέρω εξέλιξη του θεσμού στην σελ. 3.

«Εν τούτοις εν Αγγλία εγεννήθη ο θεσμός των attorneys ήτοι των αντιπροσώπων των διαδίκων ενώπιον του δικαστηρίου. Επειδή όμως ούτοι δεν είχαν την αναγκαίαν μόρφωσιν και εστερούντο των απαραίτητων γνώσεων διά την ενώπιον του δικαστηρίου υπεράσπισιν των διαδίκων διά τούτο ανεφάνησαν οι narrators ή counters οίτινες έπραττον τούτο. Ούτοι από 1300 ήρχισαν να συστηματοποιούν την επαγγελματικήν αυτών οργάνωσιν και ελαμβάνετο φροντίς όπως πρόσωπα μη κεκτημένα τα αναγκαία προς τούτο προσόντα αποκλείωνται από του να υπερασπίζωσι υποθέσεις ενώπιον του δικαστηρίου. Εξ ενός νόμου του 1402 προκύπτει ότι , επειδή όλοι οι counters ή narrators δεν είχαν τα αναγκαία επαγγελματικά εφόδια, υποχρεώθησαν άπαντες οι υποψήφιοι όπως πλην της καταχωρήσεως του ονόματος αυτών εις το επί τούτο μητρώον (roll), εξετάζωνται υπο των δικαστών. Ούτω προέκυψεν ο θεσμός των "Serjants-at- Law" ενώ οι υπόλοιποι ωργανώθησαν εις τα τέσσερα Inns of Court (Lincoln's Inn, Inner Temple, Middle Temple and Gray's Inn) εξ ων προήλθον οι barristers. Κατά το τέλος του δεκάτου έκτου αιώνος και κατά τας αρχάς του δεκάτου εβδόμου αιώνος καθίσταται εμφανής διαχωρισμός του επαγγέλματος εις attorneys, οίτινες, εχρησίμευον ως το ενδιάμεσον μεταξύ του πελάτου και του barrister. Βραδύτερον οι attorneys, ονομασθέντες solicitors και θεωρούμενοι ως λειτουργοί του δικαστηρίου (officers of the Court) , υπήχθησαν υπο την Law Society, ήτις ιδρυθείσα δια του Royal Charter το 1345 (συμπληρωθέντος διά συμπληρωματικών Charters) αποτελεί νομικόν πρόσωπον και τηρεί το μητρώον (roll) των solicitors.

Οι barristers εξ άλλου εμφανίζονται ενώπιον των Δικαστηρίων και διεξάγουσιν άπασαν την ενώπιον αυτών διαδικασίαν, συντάσσουν έγγραφα, έγγραφα μεταβιβάσεως ακινήτου ιδιοκτησίας (drafting of conveyances) τας έγγραφους προτάσεις διά την δικαστικήν διαδικασίαν (Pleadings) και άλλα νομικά έγγραφα και γνωμοδοτούν επί νομικών θεμάτων. Ο barrister δεν δύναται να έλθη εις οιανδήποτε επαφήν μετά του πελάτου εκτός μόνον μέσω solicitor παρά του οποίου και λαμβάνει οδηγίας»

Σε σχέση με την Γαλλία αλλά και την διεθνή πρακτική στις σελ. 4 και 5 αναφέρει τα πιο κάτω:

«Εν Γαλλία δεν υπάρχουν σαφείς πληροφορίες μέχρι του 1345 ότε δια διατάγματος του Φιλίππου του Έκτου του έτους εκείνου ερρυθμίσθησαν τα του δικηγορικού επαγγέλματος το οποίον σήμερα περιλαμβάνει τους avoués αίτινες εκπροσωπούν τον διάδικον αντιστοιχούντες προς τους solicitors εν Αγγλία και τους avocats , οίτινες έχουν το αποκλειστικόν δικαίωμα της συντάξεως του αναγκαίου δικογραφήματος, της ενώπιον του δικαστηρίου προφορικής αναπτύξεως της υπόθεσεως (plaidier) και της παροχής γνωμοδοτήσεως επί νομικών θεμάτων (consulter) αντιστοιχούντας προς τους barristers εν Αγγλία.

Σήμερα εις όλα σχεδόν τα κράτη υφίστανται οργανωμένοι εθνικοί δικηγορικοί σύλλογοι και από του 1947 ιδρύθη και λειτουργεί ο Διεθνής Δικηγορικός Σύλλογος (International Bar Association) μεταξύ των σκοπών του οποίου είναι η διατήρησις διαρκών σχέσεων και επαφών μεταξύ των δικηγορικών συλλόγων και των μελών αυτών καθ άπαντα τον κόσμον, η συζήτησις θεμάτων επαγγελματικής οργανώσεως, η προαγωγή της επιστήμης του δικαίου υφ' όλας αυτής τας εκφάνσεις, η επίτευξις ομοιομορφίας εις του διαφόρους κλάδους του δικαίου και η προαγωγή της απονομής της δικαιοσύνης και των αρχών και στόχων των Ηνωμένων Εθνών»

Για τον ρόλο του Δικηγόρου εκτενώς επίσης έχει ενδιατρέψει και ο γνωστός Δικηγόρος David Pannick στο βιβλίο του Advocates και ορισμένα χαρακτηριστικά αποσπάσματα είναι και τα πιο κάτω από την εισαγωγή του

ΤΟ ΚΑΘΗΚΟΝ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

«The task of the advocate is to be argumentative, inquisitive, indignant or apologetic-as the occasion demands-and always persuasive on behalf of the person who pays for his voice. He earns his living propounding views to which he does not necessarily subscribe, and which are sometimes anathema to him, on behalf of clients whose conduct may not interest him , will often offend him, and can occasionally cause him outrage».

Ο ΠΕΛΑΤΗΣ ΕΧΕΙ ΔΙΚΑΙΟ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ

“It is not for counsel appearing in court to express equivocation , to recognize ambiguity or to doubt instructions. His client is right and his opponent is wrong. The wider consequences can be left to the judge or jury to consider”.

ΠΑΧΥΔΕΡΜΙΑ

“The advocate can expect to lose as many cases as he wins. He therefore requires a thick skin. He must accustom himself to being told that what he has confidently submitted, convincing himself (if no one else) of its accuracy and eloquence , is without foundation in law or fact or common sense. This can be hard, since advocates tend to be fiercely competitive, anxious (sometimes obsessed) to win. Only in theory, but certainly not in practice, is it true that, as Lord Eldon suggested in 1822, ‘the result of the cause is to [the advocate] a matter of indifference”.

ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΕΛΑΤΗ ΤΟΥ

“There are of course, many impediments to justice in our legal system , including the cost (inadequately met through current legal aid provision), the delay, and the complexity of the law. The maintenance of an independent profession of advocates, speaking on behalf of all litigants, cannot solve these difficulties. But It is important to appreciate the substantial contribution to justice made by the advocate. The essential principles of advocacy-a duty to act for any client, irrespective of the merits of his cause; an obligation to speak out on his behalf without fear or favour; and a legal immunity from action for what is said in court-are central to equality under the law”

Δρ. Χρίστος Κληρίδης
Αν. Καθηγητής

8 Φεβρουαρίου 2011.

